

УДК 330.34:330.322:658.155.4

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В МЕЖАХ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

<http://orcid.org/0000-0001-9552-1367>

Філіпішина Лілія Михайлівна, к. е. н., доцент кафедри економіки та організації виробництва, ППІ НУК імені адмірала Макарова, м. Первомайськ, ontariofilpi@ukr.net, +380974705202

Калінін Олександр Володимирович, к. е. н., доцент кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування, ДВНЗ «ПДТУ», м. Маріуполь, kalininandkalinin@gmail.com, +380966387474 <http://orcid.org/0000-0001-5238-0525>

Liliia Filipishina, Ph.D, Associate Professor, PPI of the National University of Shipbuilding named after Admiral Makarov Research Institute of Intellectual Property
Olexander Kalinin, Associate Professor, Department of Marketing and Business - Administration, Candidate of Economic Sciences, Pryazovskyi State Technical University (PSTU), Mariupol, Ukraine

Filipishina L. M., Kalinin O. Features of formation of investment policy of industrial enterprises between strategies for sustainable economic development.

Investments actively influence the achievement of sustainable development. The essence of the concept of investment policy, which takes into account various aspects of effective allocation of investment resources, is considered. It also monitors the company's investment policy, the direction of strategic changes in the investment sphere, the definition of investment alternatives, it is possible to make policy changes through investing, sources of investment, and decision-making on this investment attraction route. The analysis was carried out according to the following indicators: net income from sales; export; financial results from operating activities; profitability of products sold; costs for 1 UAH. net income, which are one of the main controlled indicators of the effectiveness of the introduction of pricing policies in enterprises. These indicators are considered for the period of analysis - 2013-2015. For clarity, diagrams are constructed for each indicator.

In the article the authors supplemented the algorithm of investment policy implementation within the framework of the strategy of sustainable economic development of an industrial enterprise on the basis of the existing one. It contains a structurally logical sequence of management decisions on the definition and sources of fundraising. The proposed algorithm contributes to the effective adaptation to the modern world management trends of the financial capital management system of industrial enterprises. The algorithm takes into account the directions of using the funds, the possibility of financing from internal sources, external factors of influence and allows more efficient analysis of investment in the components of sustainable development (social, economic, environmental and innovation), fundraising and management decisions on the choice of these sources.

Філіпішина Л. М., Калінін О. Особливості формування інвестиційної політики промислових підприємств в межах стратегії сталого економічного розвитку.

Інвестиції активно впливають на досягнення сталого розвитку. Розглянуто сутність поняття інвестиційної політики, яка враховує різні аспекти ефективного розподілення інвестиційних ресурсів. Також проведено моніторинг інвестиційної політики підприємства, напрями проведення стратегічних змін у сфері інвестування, визначення альтернатив інвестування, можливо провести зміни політики за рахунок само інвестування, джерела інвестування, прийняття рішення про цей шлях залучення інвестицій. Було виконано Аналіз проведено за наступними показниками: чистий дохід від реалізації; експорт; фінансові результати від операційної діяльності; рентабельність реалізованої продукції; витрати на 1 грн. чистого доходу, які є одними із основних контролюючих показників ефективності впровадження цінової політики на підприємствах. Дані показники розглядаються за період проведення аналізу - 2013-2015 рр. Для наочності збудовано діаграми по кожному показнику

В статті авторами доповнено алгоритм проведення інвестиційної політики в рамках стратегії сталого економічного розвитку промислового підприємства на основі існуючого. Він містить в собі структурно логічну послідовність управлінських рішень з визначення та джерел залучення коштів. Запропонований алгоритм сприяє ефективному адаптуванню до сучасних світових управлінських тенденцій системи управління фінансовим капіталом промислових підприємств. Алгоритм враховує напрями використання коштів, можливість фінансування за рахунок внутрішніх джерел, зовнішні

чинники впливу та дозволяє ефективніше проводити аналіз інвестування за складовими сталого розвитку (соціальна, економічна, екологічна та інноваційна), залучення коштів і приймати управлінські рішення щодо вибору цих джерел.

Филипишина Л. М., Калинин А. Особенности формирования инвестиционной политики промышленных предприятий в рамках стратегии устойчивого экономического развития.

Инвестиции активно влияют на достижение устойчивого развития. Рассмотрены сущность понятия инвестиционной политики, учитывающей различные аспекты эффективного распределения инвестиционных ресурсов. Также проведен мониторинг инвестиционной политики предприятия, направления проведения стратегических изменений в сфере инвестирования, определение альтернатив инвестирования, принятия решения об этом пути привлечения инвестиций. Было выполнено Анализ проведен по следующим показателям: чистый доход от реализации; экспорт; финансовые результаты от операционной деятельности; рентабельность реализованной продукции; затраты на 1 грн. чистого дохода, которые являются одними из основных контролируемых показателей эффективности внедрения ценовой политики на предприятиях. Данные показатели рассматриваются за период проведения анализа - 2013-2015 гг. Для наглядности построено диаграммы по каждому показателю

В статье авторами дополнен алгоритм проведения инвестиционной политики в рамках стратегии устойчивого экономического развития промышленного предприятия на основе существующего. Он содержит в себе структурно логическую последовательность управленческих решений по определению и источников привлечения средств. Предложенный алгоритм способствует эффективному адаптации к современным мировым управленческим тенденций системы управления финансовым капиталом промышленных предприятий. Алгоритм учитывает направления использования средств, возможность финансирования за счет внутренних источников, внешние факторы воздействия и позволяет эффективнее проводить анализ инвестирования по составляющим устойчивого развития (социальная, экономическая, экологическая и инновационная), привлечение средств и принимать управленческие решения по выбору этих источников.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку економіки та бізнесу потребує нових підходів щодо комплексного усвідомлення ефективності інвестиційного процесу та політики сталого розвитку, що полягає у поєднанні інтересів господарюючих суб'єктів, інвесторів та суспільства в контексті раціоналізації бізнес – процесів, спираючись на обмеженість ресурсів та необхідності встановлення взаємодії економічної системи, суспільних інтересів. На сьогодні в контексті цих процесів актуальною стає концепція сталого розвитку промислових підприємств і необхідність її взаємозв'язку з інвестиційною політикою підприємства. Важливими для наукового дослідження є головні засади та особливості процесу розподілення інвестиційних ресурсів з точки зору важливості поєднання сучасної глобалізації економіки та необхідності урахування інтересів та можливостей кожного члену суспільства. На сьогодні основу української економіки складає промисловість і тому дуже актуальним є дослідження їх інвестиційної політики з урахуванням стратегії сталого розвитку. Було зазначено, що підприємство є частиною економічної системи, збалансована діяльність якої покликана послідовно забезпечувати сталий розвиток системи більш глобальних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи сучасних уявлень про інвестиційні процеси промислових підприємств та про сталий розвиток промислового підприємства та розгляд принципів, на яких він базується закладено у працях всесвітньо відомих зарубіжних вчених: А. Печчеї, Л. Медоуз, М. Месарович і Е. Пестель, Й. Шумпетер, Дж. Форрестер, А. Аткиссон, А. Вебер та їх послідовників. Значний внесок у розвиток наукової думки в сфері розробки й вдосконалення теоретичних засад, методологічних і прикладних аспектів формування сталого розвитку зробили такі вчені, як З. В. Герасимчук, Б. М. Данилишин, С. І. Дорогунцов, В. Я. Коваль, О. І. Котикова, Дж. М. Майер, В. С. Міщенко, О. Ф. Новікова, О. С. Новоторов, В. Трегобчук, І. В. Шевченко. Вони акцентують увагу на тому, що сталий розвиток є однією з найважливіших вимог здійснення зростаючої траєкторії будь - якої системи, у тому числі й промислового підприємства та необхідності дослідження процесів інвестиційної політики. Таким чином виникає потреба у дослідженні ефективності взаємодії проведення інвестиційної політики та стратегії сталого розвитку промисловими

підприємствами.

Мета статті дослідити різні погляди поняття інвестиційної політики та сталого розвитку промислових підприємств, дослідження взаємозалежності цих економічних категорій.

Викладення основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку економіки України простежується пошкваллення ділової активності. Приріст обсягів виробництва досягається за рахунок підвищення завантаження виробничих потужностей підприємств, що адаптувалися у своїй більшості до ринкових умов господарювання. Формується більш виважена економічна політика держави, яка відмовилася значною мірою від крайнощів економічного лібералізму. І державна влада, і підприємства усвідомлюють просту, але основну ідею, що ринок не самоціль, а засіб забезпечення більш ефективної роботи підприємств і економіки в цілому.

Формування системи управління базується на висновках про розвиток металургійної галузі та подальшої перспективи її удосконалення. Структурна перебудова і модернізація виробництва відбуваються в контексті світових тенденцій розвитку металургії, з якими об'єктивно і неминуче повинен співвідноситися розвиток металургії в Україні. Світові металургійні лідери цілеспрямовано консолідують свої виробничі можливості з метою інтенсифікації процесів технологічного оновлення, зниження організаційних витрат і збільшення ваги на ринку. Не менш важливою домінантою розвитку галузі є стрімка розробка і впровадження нових металургійних технологій, де на перший план виходить ресурсо - і енергозбереження. Вітчизняні металурги мають можливості впровадження подібних технологій, сировинна база (донбасівське вугілля та криворозжські руди необхідної якості) для цього існують в Україні.

Найімовірніше ця тенденція збільшуватиметься, тому всі зацікавлені в присутності українського металу на світовому ринку як з боку підприємств, так і з боку державних органів. Це вимагає не зволікати з розробкою і впровадженням системних організаційних заходів, спрямованих на протидію, а головне — на попередження виникнення ситуацій тиску на вітчизняні підприємства в регіонах експорту. Одним з дієвих механізмів, який забезпечує пом'якшення цієї ситуації, є впровадження постійного моніторингу світових ринків металопрокату із залученням відповідних фахівців з метою попередження антидемпінгових розслідувань [2]. Все сказане підтверджується результатами аналізу основних економічних показників найбільших підприємств галузі. Аналіз проведено за наступними показниками: чистий дохід від реалізації; експорт; фінансові результати від операційної діяльності; рентабельність реалізованої продукції; витрати на 1 грн. чистого доходу, які є одними із основних контролюючих показників ефективності впровадження цінової політики на підприємствах. Дані показники розглядаються за період проведення аналізу - 2013-2015 рр. Для наочності збудовано діаграми по кожному показнику (рис. 1 - 3).

Проведений аналіз доводить, що не зважаючи на зростання чистого доходу від реалізації фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування на більшості підприємств є негативним, виключення 2014 р. Це обумовлено: за 2014 рік металургійними підприємствами вироблено продукції на суму 166432,403 млн. грн., що на 20857,009 млн. грн. або на 14,33% більше, ніж за 2013 рік. При цьому, за рахунок девальвації гривні відбулося збільшення обсягу виробленої продукції в грошовому вираженні на 56144,399 млн. грн. (38,57%), а за рахунок зниження обсягу виробництва і зміни сортаменту - зниження на 35287,39 млн. грн. (24,24%).

За 12 місяців 2015 року чистий дохід від реалізації всієї продукції, робіт і послуг по металургійним підприємствам склав 194,3 млрд.грн. і, в порівнянні з показником 12 місяців 2014 року, збільшився на 27,2 млрд.грн. або 16,3%. При цьому, за рахунок цін збільшення зіставило 62,3 млрд.грн. (+ 37,3%), що забезпечено за рахунок девальвації гривні, а за рахунок зниження обсягів виробництва в тоннажі і зміни сортаменту реалізація знизилася на 35,1 млрд.грн. (-21%).

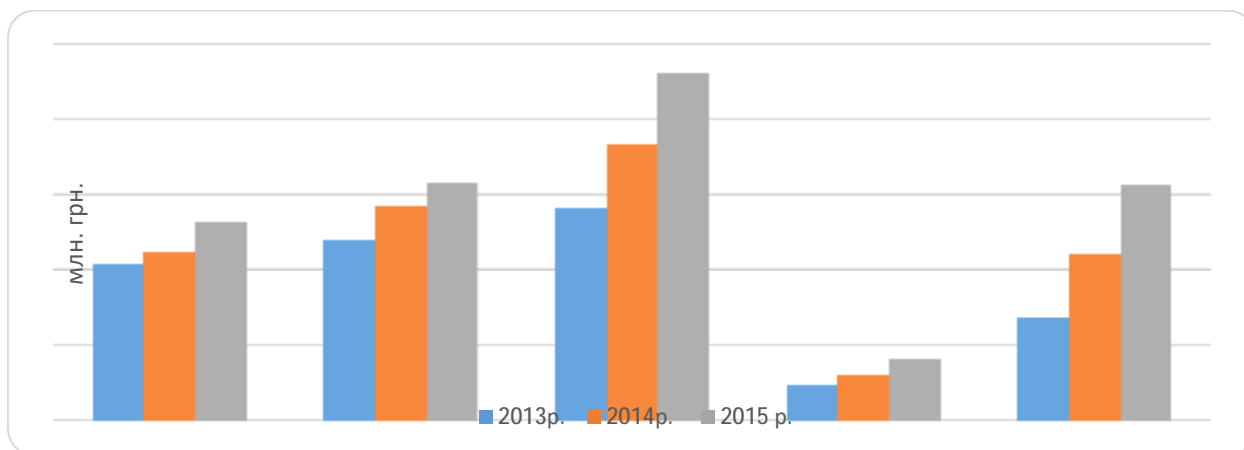

Рис. 1 – Чистий дохід (виручка) від реалізації за період 2013-2015 рр.

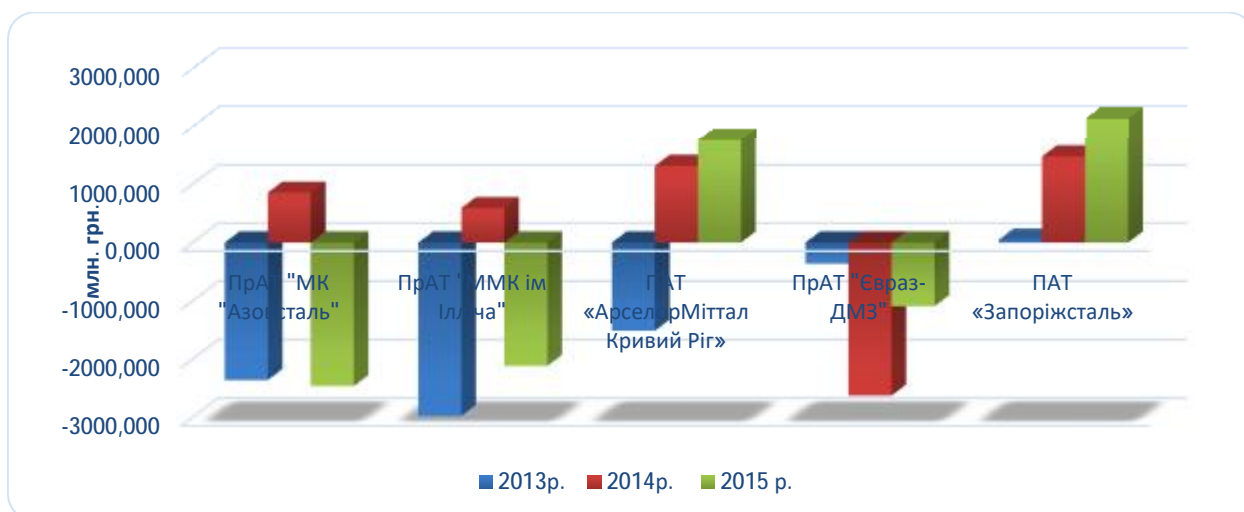

Рис. 2 – Фінансовий результат. від звичайної діяльності до оподаткування за період 2013-2015 рр.

Рентабельність продажів, показує яку величину чистого фінансового результату отримало підприємство на 1 грн. чистого доходу від реалізації, склала (-) 15,4%, тобто залишилася на тому ж рівні, що і за період 2014 року. Позитивне значення рентабельності продажів отримано на АрселорМітталКР та Запоріжсталь (рис. 2.9).

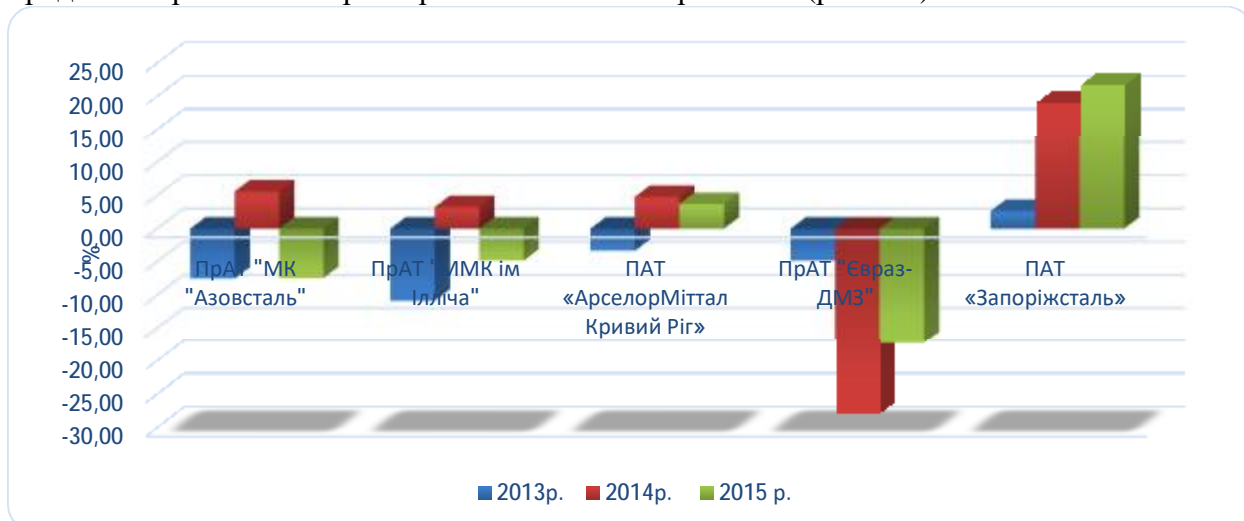

Рис. 3 – Рентабельність операційної діяльності за період 2013-2015 рр.

Стає все більш актуальним створення адаптивного алгоритму дій (рис. 2.8), який з урахуванням ринкової кон'юнктури буде здатен підвищувати ефективність роботи

керівного персоналу у сфері розвитку системи управління стратегічними змінами. Цей алгоритм містить в собі структурно логічну послідовність управлінських рішень з визначення та джерел залучення коштів. Першим етапом іде визначення необхідності фінансування та напрямів розподілення коштів. В першу чергу розглядається можливість реалізації фінансування внутрішніми джерелами, а далі розглядаються зовнішні джерела фінансування з урахуванням чинників впливу на їх ефективність [6,7].

Запропонований алгоритм сприяє ефективному адаптуванню до сучасних світових управлінських тенденцій системи управління фінансовим капіталом промислових підприємств. Алгоритм урахує напрями використання коштів, можливість фінансування за рахунок внутрішніх джерел, зовнішні чинники впливу та дозволяє ефективніше проводити аналіз інвестування за складовими сталого розвитку (соціальна, економічна, екологічна та інноваційна), залучення коштів і приймати управлінські рішення щодо вибору цих джерел.

Також слід відмити, що така форма залучення інвестицій сприятиме стратегічному розвитку не тільки промислового підприємства, а й регіону де воно розташовано. В цілому це сприятиме забезпеченню привабливого інвестиційного іміджу країни в світі, що є важливішим стратегічним завданням зовнішньоекономічної політики України. Приплив інвестицій, спрямований на будівництво нових промислових об'єктів та інфраструктури, забезпечений законодавчою базою, мотивуючий використовувати українську сировину та матеріали, забезпечить зростання внутрішнього попиту на сталь, що стане чинником підвищення рентабельності підприємств. [2]

Спираючись на необхідність проведення програми сталого економічного розвитку на вітчизняних промислових підприємствах, обґрунтовано концепцію формування й розвитку системи управління сталим економічним розвитком, сутність якої полягає в необхідності й можливості одержання синергетичного ефекту, що виникає в процесі впровадження глобальної програми сталого розвитку у діяльності вітчизняних господарюючих суб'єктів промисловості, а це дозволяє виявляти та запроваджувати виробничі потенційні резерви промислових підприємств, обумовлені глобалізаційними та інтеграційними процесами світової економіки. Для досягнення мінімізації негативного впливу та максимізації економічного ефекту було уточнено напрями сталого розвитку та функції управління щодо їх проведення на промислових підприємствах, надані пропозиції, які об'єднують основні методичні підходи.

Загальна концепція формування та розвитку системи управління стратегічними змінами може бути представлена у вигляді взаємодії її складових (рис. 4).

При прийнятті управлінських рішень відносно управління інвестиціями запропоновано аналізувати не лише витрати на проведення IPO, але і показник EVA, що розраховується як різниця показника повернення коштів на інвестиції (ROI) та середньозваженої вартості капіталу (WACC), і лише в разі додатного значення цього показника є можливість позитивного висновку відносно ефективності виходу на фондовий ринок. В умовах сучасних динамічних світових економічних процесів та внаслідок проведення аналізу великого обсягу статистичних даних у вигляді показань різних індикаторів виникає необхідність прийняття ефективних рішень у найкоротші терміни.

В умовах сучасних динамічних світових економічних процесів та внаслідок проведення аналізу великого обсягу статистичних даних у вигляді показань різних індикаторів виникає необхідність прийняття ефективних рішень в найкоротші терміни. Крім того, збільшення кількості конкурентів на ринках спричиняє зростання кількості стратегій, що значно впливає не тільки на динаміку цін на промислову продукцію, але і на можливість ефективного залучення капіталу.

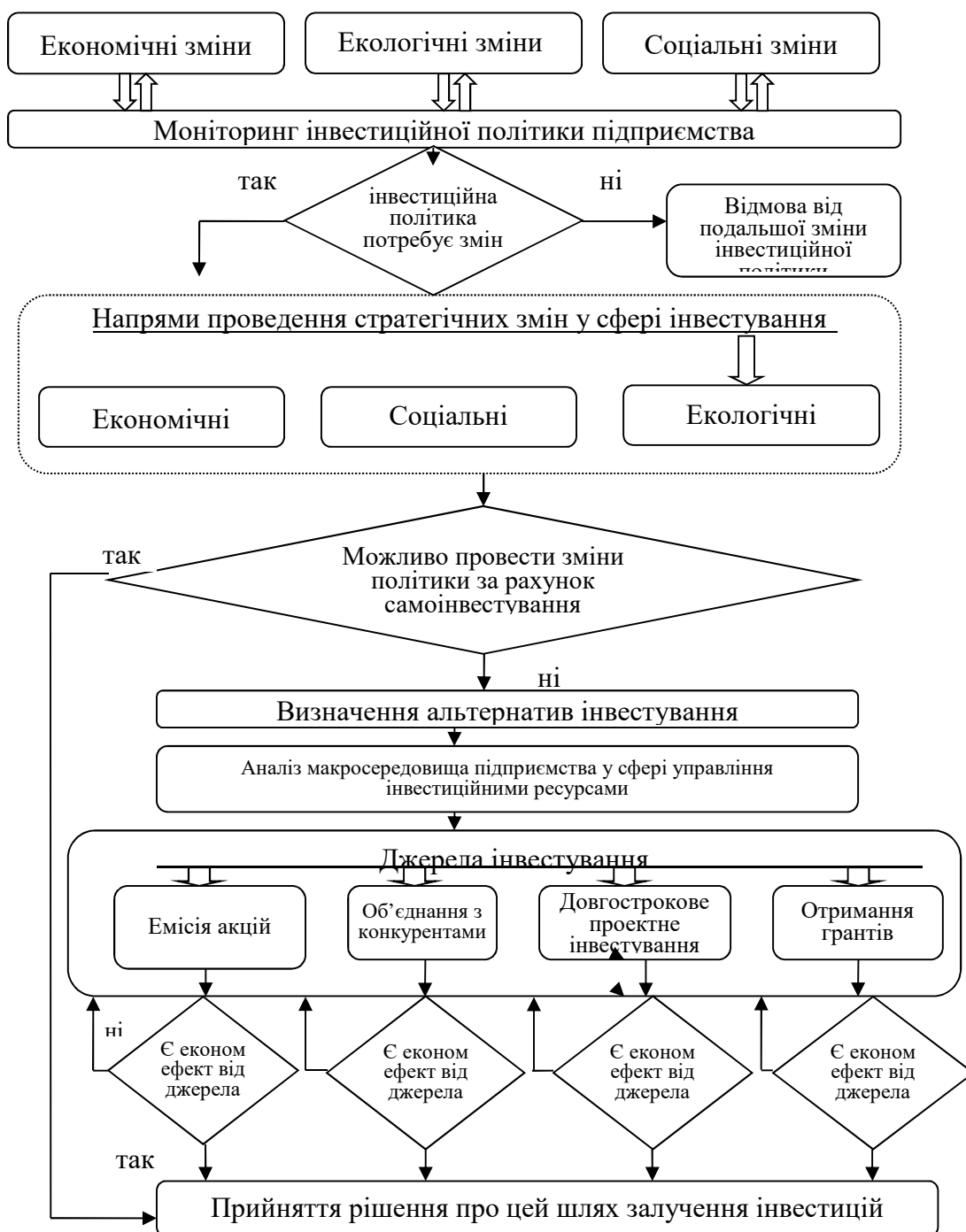

Рис. 4 – Алгоритм проведення інвестиційної політики в рамках стратегії сталого економічного розвитку промислового підприємства (доповнено автором на основі [11])

Висновки. Важливість інтеграційних процесів у промисловості України, активізація угод щодо злиттів та поглинань і, як наслідок, створення об'єднань промислових підприємств передбачає залучення додаткових фінансових ресурсів, що потребує принципово нових підходів в управлінні формуванням фінансового капіталу. Наукове обґрунтування оптимальних розмірів капіталу на сучасному етапі пов'язане з необхідністю визначення стратегічних напрямів його формування, розробки оптимального співвідношення певних його видів та формуванням пріоритетних напрямів його інвестування для подальшого розвитку. Дослідження даних питань дозволило сформулювати висновки теоретичного, науково-методичного, практичного характеру:

Інвестиційний цикл охоплює передінвестиційну, інвестиційну й експлуатаційну фази. Ряд інвестиційних циклів, що повторюються, - це сталий розвиток. Поняття інвестиційного процесу ніде нормативно не регулюється, але це поняття поряд із суто економічним значенням має і правовий характер, оскільки особиста участь у здійсненні або причетності до здійснення інвестиційної діяльності на тому чи іншому етапі інвестиційного процесу буде підставою для виникнення права власності на отримані в результаті цієї діяльності цінності або обов'язку зазнавати певних збитків.

Набув подальшого розвитку алгоритм проведення інвестиційної політики в рамках стратегії сталого економічного розвитку промислового підприємства. Він містить в собі структурно логічну послідовність управлінських рішень з визначення та джерел залучення коштів. Запропонований алгоритм сприяє ефективному адаптуванню до сучасних світових управлінських тенденцій системи управління фінансовим капіталом промислових підприємств. Алгоритм ураховує напрями використання коштів, можливість фінансування за рахунок внутрішніх джерел, зовнішні чинники впливу та дозволяє ефективніше проводити аналіз інвестування за складовими сталого розвитку (соціальна, економічна, екологічна та інноваційна), залучення коштів і приймати управлінські рішення щодо вибору цих джерел.

Список використаних джерел:

1. Печчеи, А. Человеческие качества / А. Печчеи. — М. : Прогресс, 1985. — 302 с.
2. Программа по окружающей среде ООН (UNEP) [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.UNEP.org> - <http://www.un.org/russian/ga/unep/>
3. Stavins, R., Wagner, A., Wagner, G. *Interpreting Sustainability in Economic Terms: Dynamic Efficiency Plus Intergenerational Equity* / R. Stavins, A. Wagner, G. Wagner // *Economic Letters*. — 2003. — Vol. 79 (3). — P. 339–343.
4. Белоусов, К. Ю. Современный этап эволюции концепции устойчивого развития и формирование парадигмы корпоративной устойчивости / К. Ю. Белоусов // *Проблемы современной экономики*. — 2013. — No 1(45). — С. 47–50.
5. Брундланд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку / Г. Брундланд. — Оксфорд : Оксфорд Юніверсіті Пресс, 1987. — 125 с.
6. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер ; пер. з англ. В. С. Автономова. — М. : ЭКСМО, 2007. — 864 с.
7. Устойчивое развитие: теория, методология, практика : учебник / под ред. Л.Г. Мельника. — Сумы : ИТД “Университетская книга”, 2009. — 1216 с.
8. Кислова, Л. А. Історичні аспекти та концептуальні основи сталого розвитку / Л. А. Кислова // *Економічний аналіз : зб. наук. праць – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. — Том 18. — No 1. — С. 20-24.*
9. Кузьміна О. С. Аналіз підходів до трактування поняття “сталий розвиток” / О. С. Кузьміна // *Вісник Хмельницького національного університету*, 2015. - No 5, Т. 1. — С. 13-21
10. Ярмоленко Ю. О. Генезис поняття «сталий розвиток» та прояви концепції у сучасних умовах / Ю. О. Ярмоленко // *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. - 2015. - № 3-4. - С. 103-108.
11. Калінін О. В. Шляхи управління фінансовим капіталом об'єднань підприємств та їх удосконалення / О. В. Калінін // *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальною власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2012. – Вип. 2, Т. 1. — С. 58-61.*

References (BSI):

1. Pechchey, A. (1985). *Chelovecheskiye kachestva* / A. Pechchey. — M. : Proghress. [in Russian].
2. Proghramma po okruzhajushhey srede OON (UNEP) [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupa: <http://www.UNEP.org> - <http://www.un.org/russian/ga/unep/>
3. Stavins, R., Wagner, A., Wagner, G. (2003). *Interpreting Sustainability in Economic Terms: Dynamic Efficiency Plus Intergenerational Equity* / R. Stavins, A. Wagner, G. Wagner // *Economic Letters*. - Vol. 79 (3).
4. Belousov, K. Yu. (2013) *Sovremennyy etap evolyutsii kontseptsii ustoychivogo razvitiya i formirovanie paradigmy korporativnoy ustoychivosti* / K. Yu. Belousov // *Problemy sovremennoy ekonomiki*. No 1(45). [in Russian].
5. Brundland Gh. *Nashe spiljne maybutnje: Mizhнародna komisija z navkolyshnjogho seredovyshha i rozvytku* / Gh. Brundland. — Oksford : Oksford Juniversiti Press, 1987. — 125 s.

6. Shumpeter Y. (2007) *Teoryja ekonomycheskogho razvytyja. Kapytalyzm, sotsyalyzm y demokratsyja* / Y. Shumpeter ; per. z angl. V. S. Avtonomova. – M. : ЭКСМО. [in Russian].
7. Melnik, L.H., (2009) *Ustoychyvove razvytye: teoryja, metodologhyja, praktyka : uchebnyk / pod red. L.H. Meljnyka*. – Sumy : YTD “Unyversytetskaja knygha. [in Russian].
8. Kyslova, L. A. (2014) *Istorychni aspekty ta konceptualjni osnovy stalogho rozvytku* / L. A. Kyslova // *Ekonomichnyy analiz: zb. nauk. pracj – Ternopilj : Vydavnycho-polighrafichnyy centr Ternopiljskogho nacionaljnogho ekonomichnogho universytetu “Ekonomichna dumka”,. – Tom 18. – No 1. [in Ukrainian].*
9. Kuzjmina O. S. (2015) *Analiz pidkhodiv do traktuvannja ponjattja “stalij rozvytok”* / O. S. Kuzjmina // *Visnyk Khmeljnyckogho nacionaljnogho universytetu,. - No 5, T. 1. [in Ukrainian].*
10. Jarmolenko Ju. O. (2015) *Ghenezys ponjattja «stalij rozvytok» ta proyavy koncepcii u suchasnykh umovakh* / Ju. O. Jarmolenko // *Visnyk Akademiji pracj i socialjnykh vidnosyn Federaciji profspilok Ukrajinjy. - No 3-4. [in Ukrainian].*
11. Kalinin O. V. *Shlyakhi upravlinnja finansovim kapitalom ob'ednan pidpriemstv ta ikh udoskonalennja* / O. V. Kalinin // *Teoretichni i praktichni aspekti ekonomiki ta intelektualnoy vlasnosti: Zbirnik naukovikh prats. – Mariupol: DVNZ «PDTU», 2012. – Vip. 2, T. 1. – С. 58-61. [in Ukrainian].*

Keywords: evolution, the concept of sustainable development, sustainable development of an industrial enterprise, investment policy.

Ключові слова: еволюція, концепція сталого розвитку, сталий розвиток промислового підприємства, інвестиційна політика

Ключевые слова: эволюция, концепция, устойчивое развитие, устойчивое развитие промышленного предприятия, инвестиционная политика.

Рецензент: Гончар В. В., завідувач кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування, доцент, д.е.н., ДВНЗ «ПДТУ»

Перевірено на плагіат системою: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/4348813>